

IN MEMORIAM

JAN CORNELIS VAN DER HEIJDEN

1953 - 2003

Op woensdag 17 september kwam het bericht dat Jan van der Heijden overleden was. Een slechtere grap had er niet gemaakt kunnen worden en het ongeloof was groot. Langzaam maar zeker drong echter de waarheid van de boodschap door, en de verbijstering. Hoe was dit mogelijk? Jan, nooit gerookt, zelden gedronken, gezond geleefd en altijd op de fiets, Jan kon gewoon niet dood zijn. Afgelopen zaterdag liep hij nog op de kunstmarkt, was gezien bij de Biltse Hoek, en toch moest het waar zijn; hierover maak je geen grapjes.

Jan is waarschijnlijk altijd al een weetgierige jongen geweest en zijn belangstelling voor geschiedenis moet groot geweest zijn. Zijn interesse voor de geschiedenis van zijn woonplaats de Bilt kwam tot uiting door het verzamelen van ansichtkaarten, het aanleggen van dossiers over van alles en nog wat en later door het schrijven van tal van krantenartikelen in de jaren 80.

In 1992 was Jan een van de oprichters van de Historische Kring en hij werd al spoedig voorzitter van de onderzoeksgroep. Er was altijd wel tijd voor een grapje of even gezellig kletsen, maar als het genoeg was dan bracht hij met een "zullen we verder gaan" de vergadering weer tot de orde. Hij was de rustige, maar zeer doelbewuste initiator van allerlei onderzoeken,

waarvoor hij steeds weer mensen enthousiast wist te maken. Gevraagd en ongevraagd kwam hij met allerlei nuttige suggesties en aanbevelingen, steeds bereid om een handje te helpen. Soms hield hij zelf de touwtjes in handen, andere keren volgde hij het werk op afstand, maar bleef wel waakzaam in de buurt. Zo werd de onderzoeksgroep de hofleverancier van ons eigen blad, *De Biltse Grift*.

Jan was de onvermoeibare adviseur en stimulator in de groep. Kort na de oprichting van de Kring organiseerde hij de eerste tentoonstelling. Jan maakte een selectie uit zijn rijke collectie ansichtkaarten van de Bilt en Bilthoven. Hij zette de toon voor alle exposities die nog zouden volgen.

Met de leden van de werkgroep Bronnen was hij iedere twee weken te vinden in het Utrechts Archief om oude archiefstukken te transcriberen. Nauwgezet als hij was, werden de transcripties door hem geïndexeerd en aan het eind in een rapport gepresenteerd. Zo is het huisarchief van Meijenhagen en een groot deel van de archieven van het Vrouwenklooster en het Laurentiusklooster voor iedereen leesbaar, beschikbaar en toegankelijk geworden.

Hoewel enigszins op afstand was Jan ook de drijvende kracht achter het Documentatiecentrum. In de eerste jaren schonk hij veel materiaal uit eigen bezit aan de Kring en dit materiaal vormt nog steeds de basis van het bronnenmateriaal. In de loop van de jaren volgden regelmatig nieuwe documenten uit eigen verzameling. Deze op hun beurt zorgden voor regelmatige aanvullingen van diverse dossiers.

Op diverse andere manieren stelde Jan zich behulpzaam op. Was er een vraag, Jan bood zijn hulp aan. Was een onderzoek vastgelopen, Jan wist uit zijn enorme documentatie wel iets op te duikelen dat kon helpen en als hij het zelf niet had, kon hij wel wat nieuwe ingangen bedenken, waardoor het onderzoek afgerond kon worden en er tevens andere aspecten naar boven kwamen.

Ook voor het behoud van de monumenten in de gemeente de Bilt is Jan onmisbaar geweest. Dank zij hem zijn er in de gemeente twee beschermde dorpsgezichten gekomen. Hij schreef de notities, die aan de beschermde dorpsgezichten Dorpsstraat en Park Vogelzang ten grondslag hebben gelegen. Op de omgeving van het oude politiebureau na, heeft de gemeente zijn aanbevelingen overgenomen. Dat het oude politiebureau er niet bij was, lag niet aan Jan maar aan de politiek, die commerciële belangen had bij dit stuk grond.

Op zijn eigen wijze heeft Jan steeds voor nieuwe activiteiten gezorgd. Met anderen maakte hij een inventarisatie van de graven op de kerkhoven in de gemeente. De Kadastrale Atlas, Mathildedag, het onderbrengen van verenigingsarchieven in het Streekarchief en het zoeken naar een nieuwe locatie voor het documentatiecentrum, dit alles is aan zijn brein ontsproten.

Maar hoe was Jan nu zelf? Afgezien van bezielend, geduldig, lerend, zoekend, schrijvend en docerend?

Als je Jan zag dacht je niet: wat een swingend figuur. Altijd degelijk gekleed in bruinen en grijzen, met soms een beetje blauw of rood, een bijna onopvallend figuur. Zijn taal was zacht, zijn lach nooit hard. Begaan met zowel de jeugd als met de ouderen in de samenleving. Dat werd ook weerspiegeld in zijn dagelijks werk. In een gesprek was hij bedachtzaam: hij werkte de hem gestelde vraag eerst zorgvuldig af, voordat hij zich aan het beantwoorden van de volgende vraag waagde.

Op het persoonlijke vlak was hij nogal gesloten, maar de laatste tijd, toen zijn moeder naar een verzorgingshuis ging, was er opeens meer contact. Langere telefoongesprekken over van alles en nog wat kwamen vaker voor. Hij had laatste werkkring opgezegd en het vinden van een nieuwe baan wilde niet zo lukken. Steeds eindigde hij bij de laatste twee, maar dan wel als tweede. Net niet genoeg. Dingen raakten hem meer dan vroeger. Hij was daar behoedzaam, maar meer open in. Hij wilde zelfs al in continudienst in een wasserij gaan werken. Zijn moeder ging kort daarna naar een verpleeghuis. Hij was bang dat haar einde zeer nabij was en deze angst was bespreekbaar. En toen het zover was, was hij rationeel en berustend.

De Historische Kring heeft met Jan zijn ziel verloren. De spin in het web, de poppenspeler. Zonder zijn onzichtbaar leiderschap en al zijn ideeën, zal de Kring het heel moeilijk krijgen. Niemand had zoveel kennis, waar een ieder uit mochten putten.

We zullen de initiator, onderzoeker, auteur en een sympathiek mens, heel erg missen.

Frans Nas, Ellen Drees, José Cladder.